

Araştırma Makalesi

Ergoterapi Bölümü Öğrencilerinin Kaygı Düzeyleri İle Lisans Eğitimi ve Stajların Yeterliliği Konusundaki Görüşlerinin Araştırılması

Investigation of The Anxiety Levels, Competencies of Bachelor Degree and Fieldwork of Occupational Therapy Students

İlkem Ceren SİĞİRTMAÇ¹, Esra ALAN², Çiğdem ÖKSÜZ

¹Erg., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, Ankara

²Erg., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, Ankara

³Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, Ankara

ÖZ

Amaç: Ergoterapi lisans öğrencilerinin kaygı düzeylerini tespit etmek, kaygı düzeylerinin sınıflara göre değişimini belirlemek ve öğrencilerin lisans eğitimi ve stajlar hakkındaki görüşlerini araştırmaktır. Ayrıca bu faktörlerin yıllara göre değişimi incelemek de amaçlanmaktadır. **Gereç ve Yöntem:** Öğrencilerin kaygı durumları Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği (STAI) kullanılarak belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin iş deneyimleri, lisans eğitiminin stajlar için ve stajların iş yaşantısı için yeterliliği hakkındaki görüşleri alınıp mezuniyet sonrası iş öncelikleri sorgulanmıştır. Değerlendirmeler 28 aynı öğrenci için tekrarlanarak sonuçların yıllara göre değişimi incelenmiştir. **Sonuçlar:** Öğrencilerin durumluk kaygı puanları $39,56 \pm 10,99$ ve sürekli kaygı puanları $44,25 \pm 7,48$ 'dir. Öğrencilerin kaygı düzeyleri 1.sınıftan son sınıfa doğru artmaktadır. Lisans eğitimi stajlar için yeterli bulmayan öğrencilerin durumluk kaygı puanları $41,23 \pm 11,02$ ve sürekli kaygı puanları $45,39 \pm 7,37$ 'dir, iki grup arasında kaygı düzeyi bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Aynı öğrencilerin ilk değerlendirmede durumluk kaygı puanları $39,25 \pm 11,4$ ve sürekli kaygı puanları $43,6 \pm 7,13$ bulunurken ikinci değerlendirmede durumluk kaygı puanları $40,25 \pm 13,44$ ve sürekli kaygı puanları ise $43,57 \pm 8,44$ olarak bulunmuştur. **Tartışma:** Lisans eğitimi ve stajları iş yaşantısı için yeterli bulmayan öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha yüksek olması öğrencilerin hissettiği yetersizlik duygusu nedeniyle olabileceği görüşündeyiz.

Anahtar Kelimeler: Öğrenciler; Anksiyete; Eğitim

ABSTRACT

Purpose: To detect the anxiety levels of undergraduate students in Occupational Therapy, to determine changing their anxiety levels in terms of classes and to investigate views of students about bachelor degree education and fieldwork. Furthermore, it is also aimed to examine changing of these factors according to years. **Material and Methods:** State-Trait Anxiety Inventory (STAI) was used to determine anxiety levels of students. Students' work experience, competence of the bachelor education for fieldwork, competence of fieldwork for professional life and their job priorities after graduation is been investigated. Questions were responded twice by same 28 students. **Results:** State of anxiety score was $39,56 \pm 10,99$ and trait of anxiety score was $44,25 \pm 7,48$. Anxiety levels of students increased from first to last class. For whom the bachelor education was insufficient for the fieldwork the state of anxiety score was $41,23 \pm 11,02$ and trait of anxiety score was $45,39 \pm 7,37$ and a statistically significant difference was found between the two groups ($p < 0,05$). The state of anxiety score was $39,25 \pm 11,4$ and the trait score was $43,6 \pm 7,13$ in the first assessment and these scores were changed respectively $40,25 \pm 13,44$ and $43,57 \pm 8,44$ in the second assessment. **Conclusion:** We think that students who do not find bachelor degree education and fieldwork competence for work experience may have higher levels of anxiety due to inadequacy felt by them.

KeyWords: Students; Anxiety; Education

Sorumlu Yazar (Corresponding Author): İlkem Ceren SİĞİRTMAÇ e-mail: ilkemceren@hacettepe.edu.tr

Geliş Tarihi (Received): 02.06.2016 ; Kabul Tarihi (Accepted): 27.11.2016

Kaygı kişilerin hissettikleri huzursuzluk ve endişe olarak tanımlanmaktadır (Dursun ve Aytaç, 2012). Kişiler genellikle tehdit anında ya da görevle yeteneklerinin uyumsuz olduğunu düşündüklerinde başka bir deyişle kendilerini yetersiz hissettikleri durumlarda veya ortamlarda kaygı hissederler. Kişiler bu durum veya ortam boyunca özgüven eksikliği ve sürecin var olan durumdan daha kötüye gideceği hissine kapılabilirler (Sarason ve Spielberger, 1975). Akgün ve ark. göre kaygı durumunda kişiler sahip oldukları yetenekleri göstermekte yetersizdirler. Ancak orta düzeyli ve iyi yönetilebilen kaygıya sahip kişiler için kaygı; motive edici, beklenilmeyen senaryolara karşı hazırlıklı olma ve başarıyı destekleme rolüne sahiptir (Akgün ve Aydın, 2007). Mevcut kaygının kişileri için engel oluşturmak yerine harekete geçirci, koruyucu ve motive edici bir faktör olarak kullanılmasının önemi vurgulanmaktadır (Doğan ve Çoban, 2009).

Üniversite yılları öğrenciler için kuşkusuz hayatlarının en önemli yıllarıdır. Birçok öğrenci ilk kez ailesinden ayrı yaşamaya ve yaşamını yalnız devam ettirmeye başlamaktadır. Bunun yanında yeni arkadaş ortamları, yeni şehirlerde yaşamaya başlamak, yeni kültürler öğrencilerde kaygı yaratan faktörlerdir (Deveci, Çalmaz ve Açıık, 2012). Ayrıca insanların mutluluğu, kişisel iyiliği yani kaygıyı çok az düzeyde hissetmeleri olarak tanımlanan yaşam doyumunun, üniversite öğrencilerinde akademik başarıya, dini inanca, sosyoekonomik faktörlere, gelecek beklentisi ve yalnızlığa göre değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir (Dost, 2007).

Üniversite yılları kişilerin yetişkinliğe hazırlık dönemleriyle eş zamanlıdır. Bu dönemde kişilerin yüklendiği birçok yeni sorumlulukla beraber ilgi ve yeteneklerine uygun meslek tercihi yapmak kişilerin kaygı düzeylerini arttıran diğer bir faktördür (Çiftçi, Bülbül, Muluk, Duyan ve Yılmaz, 2011). Meslek, kişilerin hayatlarını kazanmak amacıyla yaptıkları, belli eğitim programları ile kazandıkları bilgi ve becerilere, bilgi birikimlerine dayalı görevler olarak tanımlanmaktadır (Özdingler, Tarakçı ve Aslan, 2015; Sarıkaya ve Khorshid, 2009). Meslek seçmek yeni bir yaşam biçimi de seçmek demektir. Yeni bir yaşam biçimine ilk adım olan üniversite yılları boyunca öğrenciler geleceğe yönelik kaygılar taşımaktadırlar (Yiğit ve Khorshid,

2006). Mezuniyet öğrenciler için iş yaşantılarının başlangıcıdır (Üstün ve ark., 2014). Üniversitenin son yıllarındaki gelecek endişesi ve bununla bağlantılı olan iş bulma, kaygının temel nedeni olarak gösterilmektedir. Son yıllarda üniversite mezunları arasında işsizliğin artması bu kaygının artışına sebep olabilmektedir (Dursun ve Aytaç, 2009). Yaşanan bu geleceğe yönelik kaygı yeni kurulan bölüm ya da üniversite öğrencilerde artış göstermektedir (Deveci ve ark., 2012).

Ergoterapi, anlamlı ve amaçlı aktivitelerle sağlığı ve refahı geliştiren kişi merkezli bir sağlık mesleğidir ("World Federation of Occupational Therapist," 2010). Ergoterapi Bölümü'nün eğitim süresi 4 yıl olup mezunlar *ergoterapist* ünvanı alırlar ("H.Ü. SBF. Ergoterapi Bölümü," 2010). Günümüzde 1 devlet, 6 vakıf üniversitesi ergoterapi alanında eğitim vermeye devam etmektedir (ÖSYM 2015 Merkezi Yerleştirme ile Öğrenci Alan Yükseköğretim Lisans Programları Kılavuzu, 2015).

Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi Bölümü eğitiminin ilk 2 yılı daha çok ergoterapi ile ilgili teorik eğitimden oluşmaktadır. 3.yılda öğrenciler teorik eğitimle kliniğin bütünleşmesini sağlayan kısa süreli saha çalışmaları ve pratik eğitimlerle desteklenmekte son sınıfta ise tüm yıl boyunca klinikte bire bir gerçek vakalar ile çalışmaktadırlar. Ayrıca Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi Bölümü öğrencileri 2. ve 3.sınıfın yaz döneminde de teorik bilgilerini pekiştirmek ve son sınıfa hazırlık amacıyla klinik eğitim almaktadırlar (H.Ü. SBF. Ergoterapi Bölümü, 2010). Ergoterapi öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda stajların öğrencileri iş yaşantısına hazırlayan önemli bir faktör olduğu ve öğrendiklerini uygulama fırsatının motivasyon sağlayıp kaygıyı yönetilebilir kıldığı gösterilmiştir (Everly, Poff, Lampert ve ark., 1994; Mitchell ve Kampfe, 1990).

Bu çalışmanın amacı, Ergoterapi bölümü lisans öğrencilerinin kaygı düzeylerini tespit ederek öğrencilerin iş öncelikleri, lisans eğitiminin stajlar için yeterliliği ile stajların iş yaşantısı için yeterliliği hakkındaki görüşlerini ortaya koymaktır. Ayrıca bu parametrelerin sınıflar bakımından farklılığını analiz etmek ve aynı öğrencilerin yine bu parametreler açısından yıllara göre değişimini incelemek amaçlanmıştır. Çalışmamızın hipotezi, ergoterapi mesleğinin yeni bir meslek olması ve

iş olanaklarının belirsiz olması nedeniyle özellikle son sınıf öğrencilerinin kaygı düzeyini arttıracak yöndedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmaya Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi bölümünde öğrenim görmek olan lisans öğrencileri katılmışlardır.

Dahil edilme kriterleri

- Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü öğrencisi olmak
- Gönüllü olmak

Anketler öğrencilere internet üzerinden anket formu olarak gönderilmiş ya da doğrudan dağıtılarak yapılmıştır. Çalışmaya 2013-2014 bahar döneminde yapılıp eksik veri içermeyen 71 anket, 2015-2016 bahar döneminde yapılıp eksik veri içermeyen 130 anket dahil edilmiştir.

Çalışma sırasında Helsinki Bildirgesi'ne uyularak anket sorularının cevaplarının kişisel olarak paylaşılmayıp gizli tutulacağı temin edilerek verilerin sadece bilimsel bir çalışma için kullanılacağı bilgisi verilmiş ve öğrencilerden sözel onam alınmıştır.

Aynı öğrencilerin yıllara göre değişimini incelemek için 2013-2014 bahar döneminde 1. veya 2. sınıf öğrencisi olup 2015-2016 bahar döneminde geldiğinde 3. veya 4. sınıf öğrencisi olan 28 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir.

Değerlendirme formu; *bilgi formu* ve *Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği*ni içermektedir.

Bilgi Formu

Formda öğrencilerin sınıf ve cinsiyet bilgileri soruldu. Ayrıca "Lisans eğitimi sonrasında iş önceliğiniz nedir?" sorusunun belirlenen 5 seçenek (sosyal güvenceye sahip olmak; para kazanmak; statü sahibi olmak; topluma yararlı birey olmak; kendini gerçekleştirmek) ile cevaplandırılması istendi. "Daha önce iş deneyiminiz oldu mu?", "Lisans eğitimi stajlar için yeterli buluyor musunuz?" ve "Stajları iş yaşantınız için yeterli buluyor musunuz?" soruları ise "Evet/Hayır" şeklinde cevaplanması istendi. 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin anket formunun doldurulduğu tarihte henüz staj deneyimleri olmadığı için öğrenciler anketi doldurmadan önce stajlar hakkındaki sorulara, gözlemlerine göre yanıt vermeleri gerektiği konusunda bilgilendirildiler.

Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği (State-Trait Anxiety Inventory -STAI)

Spielberger ve arkadaşları tarafından 1964 yılında geliştirilen ölçeğin 1983 yılında Öner ve LeCompte tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlanmıştır (Öner, LeCompte, 1983). Ölçek kaygıyı "durumluk kaygı" ve "süreklilik kaygı" olarak değerlendirir. Durumluk kaygı, kişisel korku ve gerilim duygularını anlatan ve kalıcı olmayan duygusal durum olarak tanımlanır. Süreklilik kaygı ise, kişilerin var olan kaygı eğilimleri ile durumluk kaygının artması ve süreklilik olması durumu olarak tanımlanmaktadır. Durumluk kaygı ve süreklilik kaygıyı ölçmeyi amaçlayan ölçek 40 sorudan oluşur ve her soru 4'lü likert ölçeğine göre puanlanmaktadır. Puanlar 20 ile 80 arasında değişmektedir. Yüksek puan yüksek kaygı seviyesini göstermektedir.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

İstatistiksel analizler SPSS versiyon 17 yazılımı kullanılarak yapılmıştır. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu görsel ve analitik yöntemlerle incelenmiştir. Tanımlayıcı analizler normal dağılım değişkenler için ortalama ve standart sapma, ordinal değişkenler için frekans tablosu olarak verilmiştir. İş deneyimi olan ve olmayan, lisans eğitiminin stajlar için yeterli bulan ve bulmayan ve stajların iş yaşantısı için yeterli bulan ve bulmayan gruplarına göre kaygı düzeyi Student t testi kullanılarak karşılaştırılmıştır. Aynı öğrencilerin 1. veya 2. sınıfta ve 3. veya 4. sınıftaki kaygı düzeyleri arasındaki karşılaştırma bağımlı gruplar Student t testi ile yapılmıştır. P değerinin 0,05'in altında olduğu durumlar istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar şeklinde değerlendirilmiştir.

SONUÇLAR

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi bölümü lisans öğrencileri ile yapılan çalışma toplam 201 anketle tamamlanmıştır.

Çalışmada ankete katılan öğrencilerin 38'i (%19) erkek, 163'ü (%81) kadındır. Anketler sınıflara göre ayrıldığında 1. sınıftan 55 (%27), 2. sınıftan 41 (%20), 3. sınıftan 57 (%29), 4. sınıftan 48 (%24) öğrenci olduğu bulunmuştur.

Lisans eğitimi stajlar için yeterli bulanlar 1. sınıf öğrencileri %73 ile en yüksek orandadır. *Lisans eğitimi stajlar için yeterli bulmayanlar*

ise %63 ile en yüksek orana sahip 3. sınıflardır. Eğitimlerinin son yılını staj yaparak geçiren 4. sınıfların %38'i lisans eğitimini stajlar için yeterli bulmaktadırlar. "Stajları iş yaşantısı için yeterli buluyor musunuz?" sorusuna yine 1. sınıflar %71 ile evet cevabını verirken 3. sınıfların %47'si hayır cevabını vermiştir. Öğrencilerin iş deneyimleri, lisans eğitimini stajlar için yeterli bulup bulmadıkları ve stajları iş yaşantısı için yeterli bulup bulmadıkları hakkındaki cevaplarının ayrıntılı dağılımı Tablo 1'de belirtilmiştir.

Öğrencilerin iş öncelikleri sınıflara göre analiz edildiğinde 1. sınıf öğrencilerinin %38'i ile 3. sınıf öğrencilerinin %35' i topluma yararlı birey olmak önceliğini taşıırken, 2.sınıf öğrencilerinin %41'i ile 4. sınıf öğrencilerinin %42'si ise işi kendilerini gerçekleştirmek için bir araç olarak gördükleri sonucuyla karşılaşmıştır. Mezuniyet sonrası iş önceliklerine ait verilerin dağılımı Tablo 2'de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Öğrencilerin durumluk kaygı puanları $39,56 \pm 10,99$ bulunurken sürekli kaygı puanları ise $44,25 \pm 7,48$ olarak bulunmuştur. Durumluk kaygı düzeyi en yüksek $41,41 \pm 12,28$ puanla son sınıflarda görülürken sürekli kaygı puanı en yüksek $45,66 \pm 7,63$ puanla 3.sınıflarda bulunmuştur. Durumluk ve sürekli kaygı puanlarının sınıflara göre dağılımı Tablo 3'te gösterilmiştir.

İş deneyimi olmayan öğrencilerin durumluk kaygı puanları $40,31 \pm 11,76$, sürekli kaygı puanları ise $44,42 \pm 7,70$ olarak iş deneyimi olan öğrencilerden yüksek bulunmuştur ancak istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0,05$). Lisans eğitimini stajlar için yeterli bulan ve bulmayan öğrencilerin kaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Lisans eğitimini stajlar için yeterli bulmayan öğrencilerin durumluk kaygı puanları $41,23 \pm 11,02$ ve sürekli kaygı puanları $45,39 \pm 7,37$ olarak yeterli bulanlara göre daha yüksektir. Stajları iş yaşantısı için yeterli bulan ve bulmayan öğrenciler arasında ise kaygı düzeyleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p > 0,05$). Stajları iş yaşantısı için yeterli bulmayan öğrencilerin durumluk kaygı puanları $40,3 \pm 11,49$ iken sürekli kaygı puanları $45,11 \pm 8,43$ olarak bulunmuştur (Tablo 4).

2013–2014 bahar döneminde 1. veya 2. sınıf öğrencisi olup 2015–2016 bahar döneminde 3.

veya 4. sınıf öğrencisi olarak devam eden 28 öğrenci yapılan değerlendirmelere hem 2014 hem de 2016 yıllarında katılmışlardır. Bu öğrencilerin 20'si (%71) kadın, 8'i (%29) erkektir. Anket yapıldığı tarihte öğrencilerin 14'ü (%50) 3.sınıftan 14'ü (%50) 4.sınıftır. Aynı öğrencilerin iş deneyimi, lisans eğitiminin stajlar için yeterliliği ve stajların iş yaşantısı için yeterliliği bakımından değişimi Tablo 5'te gösterilmiştir. 2013–2014 bahar döneminde iş önceliği sorgulandığında öğrencilerin 2'si (%7) para kazanmak, 2'si (%7) statü sahibi olmak, 14'ü (%50) topluma yararlı birey olmak, 10'u ise (%36) kendini gerçekleştirmek önceliğine sahipken hiçbir öğrencinin iş önceliği sosyal güvenceye sahip olmak değildir. 2015–2016 bahar döneminde aynı öğrencilerin iş öncelikleri analiz edildiğinde ise öğrencilerin 5'i (%18) para kazanmak, 2'si (%7) statü sahibi olmak, 9'u (%32) topluma yararlı birey olmak, 12'si ise (%43) kendini gerçekleştirmek cevaplarını verirken yine hiçbir öğrencinin iş önceliği sosyal güvenceye sahip olmak değildir. Öğrenciler 2013–2014 bahar döneminde durumluk kaygı puanları $39,25 \pm 11,4$ ve sürekli kaygı puanları $43,6 \pm 7,13$ olarak bulunmuştur. Aynı öğrencilerin 2015–2016 bahar dönemi durumluk kaygı puanı $40,25 \pm 13,44$ ve sürekli kaygı puanı ise $43,57 \pm 8,44$ olarak değişmiştir. Öğrencilerin durumluk ve sürekli kaygı puanlarının yıllara göre değişimi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0,05$).

TARTIŞMA

Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi Bölümü lisans öğrencileriyle yapılan çalışmada öğrencilerin kaygı düzeylerinin sınıflara göre farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Lisans eğitimini stajlar için yeterli bulmayan öğrencilerin kaygı düzeyi ortalamasının yeterli bulanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu da onların kaygılarını arttırmaktadır. Buna ek olarak öğrenciler genel anlamda stajları iş yaşantısı için yeterli görmektedirler.

Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi Bölümü lisans öğrencilerinin kaygı düzeylerini belirlemek için yapılan çalışmada öğrencilerin sürekli kaygıları tüm sınıflarda neredeyse aynı düzeydedir. Sürekli kaygı, kişinin içinde bulunduğu anlık duruma bağlı olmayıp kişisel özelliğın barındırdığı kaygı eğilimidir (Karaman, 2009). Üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalarda arkadaşlık ilişkileri, iş

Tablo 1. Ergoterapi öğrencilerinin iş deneyimleri, lisans eğitiminin stajlar için yeterliliği ve stajların iş yaşantısı için yeterliliği dağılımı

	1.sınıf		2.sınıf		3.sınıf		4.sınıf		Toplam											
	Evet		Evet		Evet		Evet		Evet											
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%										
Daha önce iş deneyiminiz oldu mu?	17	31	38	69	10	24	31	76	19	33	38	67	20	42	28	58	66	33	135	67
Lisans eğitiminin stajlar için yeterli buluyor musunuz?	40	73	15	27	17	41	24	59	21	37	36	63	18	37	30	63	96	48	105	52
Stajları iş yaşantınız için yeterli buluyor musunuz?	39	71	16	29	27	66	14	34	30	53	27	47	26	54	22	46	122	61	79	39

Tablo 2. Ergoterapi öğrencilerinin mezuniyet sonrası iş öncelikleri dağılımı

Lisans eğitimi sonrasında iş önceliğiniz nedir?	1.sınıf		2.sınıf		3.sınıf		4.sınıf		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Sosyal güvenceye sahip olmak	2	4	1	2	2	3	2	4	7	4
Para kazanmak	9	16	4	10	13	23	11	23	37	18
Statü sahibi olmak	9	16	9	22	6	11	3	6	27	13
Topluma yararlı birey olmak	21	38	10	24	20	35	12	25	63	31
Kendini gerçekleştirmek	14	25	17	42	16	28	20	42	67	33

Tablo 3. Öğrencilerin durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin dağılımı

	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf	Toplam
	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS
Durumluk Kaygı	36,76±9,95	39,31±10,58	40,87±10,82	41,41±12,28	39,56±10,99
Sürekli kaygı	43,96±7,91	43,39±6	45,66±7,63	43,64±7,92	44,25±7,48

Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma

Tablo 4. Ergoterapi öğrencilerinin iş deneyimleri, lisans eğitiminin stajlar için yeterliliği ve stajların iş yaşantısı için yeterliliğine göre kaygı düzeyleri

	Durumluk Kaygı			Sürekli Kaygı	
			p		p
Daha önce iş deneyiminiz oldu mu?	Evet Hayır	38,31±9,19 40,17±11,76	0,22	43,90±7,05 44,42±7,7	0,64
Lisans eğitiminin stajlar için yeterli buluyor musunuz?	Evet Hayır	37,72±10,72 41,23±11,02	0,02*	43,01±7,44 45,39±7,37	0,02*
Stajları iş yaşantınız için yeterli buluyor musunuz?	Evet Hayır	39,08±10,68 40,3±11,49	0,44	43,69±6,77 45,11±8,43	0,19

*p<0,05

Tablo 5. Aynı öğrencilerin iş deneyimi, lisans eğitiminin stajlar için yeterliliği ve stajların iş yaşantısı için yeterliliği bakımından yıllara göre değişimi

	2013-2014 bahar dönemi değerlendirilmesi				2015-2016 bahar dönemi değerlendirilmesi			
	Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Daha önce iş deneyiminiz oldu mu?	7	25	21	75	12	42	16	57
Lisans eğitiminizi stajlar için yeterli buluyor musunuz?	12	43	16	57	10	36	18	64
Stajları iş yaşantınız için yeterli buluyor musunuz?	16	57	12	43	15	54	13	46

bulma konusundaki belirsizlikler, okul başarısı ve ailelerin sosyoekonomik durumları öğrencilerde sürekli kaygıyı arttıran faktörler olarak bulunmuştur (Al-Qaisy, 2011; Yılmaz, Dursun ve Güzeler, 2014). Çalışmamızda da öğrencilerin kaygı düzeylerinin yüksek olmasının bu faktörlerden etkilendiğini düşünmekteyiz. Bunun yanı sıra çalışmamızda ergoterapi mesleğinin Türkiye’de yeni bir meslek olması ve geleceğe yönelik belirsizliklerin daha yoğun yaşanmasının, öğrencilerin 1.sınıftan son sınıfa kadar sürekli kaygı yaşıyor olmalarında etkili olabileceği görüşündeyiz. Bunun yanında öğrencilerin 1. sınıftan 4. sınıfa doğru durumluk kaygılarının arttığı tespit edilmiştir. Durumluk kaygı, var olan durumun kişilerde neden olduğu korku olarak tanımlanmaktadır (Karaman, 2009). Çalışmanın bahar döneminde yapılmış olması son sınıf öğrencilerinin mezuniyetine birkaç ay kalması yani iş yaşantısı için hazırlık döneminde olmaları öğrencilerin durumluk kaygı düzeylerini arttıran temel faktör olduğunu düşünmekteyiz. Literatürde üniversite öğrencilerinin 1. sınıfta ve son sınıfta yaşadıkları kaygının nedenlerinin ve düzeylerinin farklı olduğu belirtilmiştir. 1. sınıf öğrencileri yurt ve üniversite yaşamına uyum kaygısı yaşarken öğrenciler son sınıfa geldiklerinde daha çok iş ve gelecek kaygısı altındadırlar ve kaygı düzeyleri artmaktadır (Koç ve Polat, 2006).

Ergoterapi Bölümü öğrencilerinin iş deneyimleri son sınıfa doğru artmaktadır. Ancak 1.

sınıfların öngörülemeden oranda iş deneyimlerinin olmasının nedeni 19/11/2014 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 6569 Sayılı Kanun’un Geçici Madde 69 uyarınca sağlık alanındaki önlisans mezunları için lisans tamamlama programı ile lisansa başlayan öğrencilerdir (“Yükseköğretim Kurulu (YÖK),” 2015). Çalışmamızda iş deneyimi olan öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir. İİBF, Mühendislik, Ziraat ve Eğitim Fakülteleri ve Meslek Yüksekokulu öğrencileriyle yapılan bir çalışmada da iş deneyimi olan öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu bulunmuştur (Dursun ve Aytaç, 2009). Çalışmamızda iş deneyimi olan öğrenciler sektörde iş arama ve koşulları hakkında deneyim kazanmış, iş hayatındaki ilişkileri başlatmış ve iş yaşantısına nasıl uyum sağlayacaklarını öğrenmiş oldukları için öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha düşük olduğunu düşünmekteyiz (Dursun ve Aytaç, 2012).

Çalışmamızda öğrencilerin lisans eğitimini stajlar için yeterli bulmadıkları belirlenmiştir. Bu yetersizlik staj deneyimi olan ve olmayan öğrenciler arasında farklılık göstermektedir. 160 saatlik yaz stajı eğitimi alan 3.sınıfların ve tüm yıl boyunca klinik eğitim alan son sınıfların yarısından daha fazlası lisans eğitimini stajlar için yeterli bulmamaktadır («H.Ü. SBF Ergoterapi Bölümü Ders Programı», 2010). Daha önce staj deneyimi olmayan 1. sınıflar ise eğitimi yüksek oranda yeterli bulmaktadır. Bu durum öğrencilerin staj deneyim-

leri arttıkça lisans eğitimini yeterli bulmadıklarını göstermektedir. Lisans eğitimini stajlar için yeterli bulan ve bulamayan öğrencilerin kaygı düzeyleri arasında da farklılıklar görülmektedir. Lisans eğitiminin stajlar için yetersiz olduğunu düşünen öğrencilerin kaygı düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin lisans eğitiminde aldıkları teorik bilgiyi, stajlarda etkin kullanamayıp stajlar için beklenen beceri ve yetenekleri gösteremediklerini düşünmeleri kişisel yetersizlik hissetmelerine yol açıp öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha yüksek olmasına neden olmuş olabilir.

Öğrenciler her sınıfta stajların iş yaşantısı için yeterli olduğunu düşünmektedirler. Bu durum öğrencilerin hissettikleri kaygıyı azaltmaktadır. Öğrenciler lisans eğitimini stajlar için yetersiz bulmalarına rağmen staj eğitimleri sonrasında kendilerini iş yaşantısına hazır hissetmektedirler. Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi Bölümü'nün sahip olduğu farklı staj ünite olanakları ve geniş ve çeşitli hasta profiliyle birlikte öğrenciler az sayıda öğrenciden oluşan staj gruplarıyla staj yapmaktadırlar. Bunlara ek olarak öğrenciler stajlar sırasında bölümün öğretim elemanları liderliğinde staj eğitimlerini tamamlamaktadırlar. Bu faktörler Ergoterapi bölümünün staj eğitimini kuvvetlendiren ve öğrencilerin stajları iş yaşantısı için yeterli bulmalarını sağlayarak kaygı düzeylerini düşüren önemli etkenler olarak düşünülmüştür.

Aynı öğrencilerin 1. veya 2. sınıfta iken ve 3. veya 4. sınıfta iken kaygı durumlarındaki değişim genel anlamda ergoterapi bölümü öğrencileriyle uyum göstermektedir. Öğrencilerin durumluk kaygılarının ilk değerlendirmeye göre ikinci değerlendirilmede arttığı görülürken sürekli kaygılarının sabit kaldığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, durumluk kaygının öğrencilerin kişisel özelliğine bağlı olmayıp öğrencilerin bulunduğu sınıftan kaynaklandığını göstermektedir. Yani ergoterapi bölümü 1. sınıf öğrencilerinin kaygı düzeyleri en düşük seviyede iken 4.sınıf öğrencilerinin kaygı düzeyleri en yüksek seviyededir.

Çalışma her ne kadar ergoterapi bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerini belirlemeye yönelik olsa da diğer bölümlerden öğrencilerle ergoterapi bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin karşılaştırılmamasını çalışmamızın limitasyonu olarak düşünmekteyiz. Öğrencilerin mezuniyet öncesi görüşlerinin yanında Ergoterapi

Bölümü'nden mezun ve sahada çalışan Ergoterapistlerin de lisans eğitiminin ve stajların yeterliliği hakkındaki görüşlerinin yer aldığı çalışmaların yapılması ve Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi Bölümü eğitiminin dinamik olması nedeniyle gelecek dönemlerdeki öğrencilerle çalışmanın tekrarlanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akgün, A., & Aydın, S. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmeliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(20).
- Al-Qaisy, L. M. (2011). The relation of depression and anxiety in academic achievement among group of university students. *International Journal of Psychology and Counselling*, 3(5), 96-100.
- Çiftçi, G. E., Bülbül, S. F., Muluk, N. B., Duyan, G. Ç., & Yılmaz, A. (2011). Sağlık bilimleri fakültesini tercih eden öğrencilerin, üniversite ve meslek tercihlerinde etkili olan faktörler (Kırıkkale Üniversitesi örneği). *Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi*, 22, 151-160.
- Deveci, S. E., Çalmaz, A., & Açık, Y. (2012). Doğu Anadolu'da yeni açılan bir üniversitenin öğrencilerinde kaygı düzeylerinin sağlık, sosyal ve demografik faktörler ile ilişkisi. *Dicle Tıp Dergisi*, 39(2).
- Doğan, T., & Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(153).
- Dost, M. T. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 132-143.
- Dursun, S., & Aytaç, S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 73-74.
- Dursun, S., & Aytaç, S. (2012). Üniversite öğrencilerinin işgücü piyasasına yönelik beklentileri ve iş deneyimleri ile umutsuzluk ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1).
- Everly, J. S., Poff, D. W., Lampert, N., Hamant, C., & Alvey, G. (1994). Perceived stressors and coping strategies of occupational therapy students. *AJOT*, 48(11), 1022-1028.
- H.Ü. SBF Ergoterapi Bölümü Ders Programı (2010). <http://akts.hacettepe.edu.tr/index.php>.
- H.Ü. SBF. Ergoterapi Bölümü. (2010). <http://www.ergoterapi.hacettepe.edu.tr/>.
- Karaman, S. (2009). Sağlık ile ilgili programlarda

- öğrenim gören üniversite öğrencilerinin durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri (Yüksek lisans tezi). *Erciyes Üniversitesi, Kayseri*.
- Koç, M., & Polat, Ü. (2006). Üniversite öğrencilerinin ruh sağlığı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 3(2), 1-22.
- Mitchell, M. M., & Kampfe, C. M. (1990). Coping strategies used by occupational therapy students during fieldwork: An exploratory study. *AJOT*, 44(6), 543-550.
- Öner, N., LeCompte, W. A., & B. (1983). *Durumluk-sürekli kaygı envanteri el kitabı*: Boğaziçi Üniversitesi.
- ÖSYM 2015 Merkezi Yerleştirme ile Öğrenci Alan Yükseköğretim Lisans Programları Kılavuzu. (2015). www.osym.gov.tr.
- Özdinçler, A., Tarakçı, E., & Aslan, Y. (2015). Fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin mesleki farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2(2), 217-222.
- Sarason, I. G., & Spielberger, C. D. (1975). Stress and anxiety (Vol. 2). *Washington, DC, Hemisphere*, 175-176.
- Sarikaya, T., & Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2).
- Üstün, G., Dedekoç, Ş., Kavalalı, T., Öztürk, F., Sapçı, Y., & Can, S. (2014). Üniversite son sınıf öğrencilerinin iş bulmaya ilişkin umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 200-221.
- World Federation of Occupational Therapist. (2010). www.wfot.org, 2010.
- Yiğit, Ş., & Khorshid, L. (2006). Ege Üniversitesi Fen Fakültesi öğrencilerinde alkol kullanımı ve bağımlılığı. *Bağımlılık Dergisi*, 7(1), 24-30.
- Yılmaz, İ. A., Dursun, S., & Güzeler, E. G. P., Kemal. (2014). Üniversite öğrencilerinin kaygı düzeyinin belirlenmesi: Bir örnek çalışma. *EJOVOC: Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4).
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2015). www.yok.gov.tr.

